

Helsingfors/Mariehamn 3.11.2022

Nr 40/22

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
14.9.2022, nr 164/2022,
21.9.2022, nr 166/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 21.9.2022 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av vallagen för Åland (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om upphävande av 11a § landskapslagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller ändrade stadganden om förtidsröstning. Bestämmelserna om förtidsröstning via internet stryks även ur landskapslagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om lagtingets organisation och uppgifter, val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar. Landskapslagen gäller även kommunala val och kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 4 punkten i självstyrelselagen. Landskapets lagstiftningsbehörighet begränsas dock av bestämmelserna i 9, 13 och 67 § i självstyrelselagen. I 9 och 67 § ingår bestämmelser om deltagande i val och valbarhet och enligt 13 § ska lagtingets ledamöter utses genom omedelbara och

hemliga val där rösträtten är allmän och lika för alla röstberättigade. Landskapslagarna överensstämmer med dessa bestämmelser i självstyrelselagen.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag, och enligt 29 § 1 mom. 1 punkten utgör folkbokföring riksbehörighet. Till folkbokföringen hänförs bl.a. bestämmelser om personbeteckningar och spärrmarkeringar gällande utlämnande av personuppgifter i befolkningsdatasystemet. Enligt grundlagens 10 § är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggnad. Närmare bestämmelser om skydd av personuppgifter ska utfärdas genom lag. Rösträttsregistret baserar sig på befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret. Vid utnyttjandet av befolkningsdatasystemet är de begränsningar som följer av rikslagstiftningen bindande även inom landskapets och kommunernas förvaltning. I enlighet härmed har i 21 § i landskapets vallag intagits motsvarande begränsningar som i 23 § i rikets vallag (FFS 714/1998, nedan rikslagen) gällande de uppgifter som ska finnas tillgängliga vid granskningen av rösträttsregister. Beträffande bestämmelserna om de till folkbokföringen hörande personuppgifterna konstateras att de även i övrigt i sak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i rikslagen, och kan jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas. De nu aktuella ändringarna av 17 § 2 mom. och 21 § 4 mom. utgör endast tekniska uppdateringar av gällande bestämmelser.

Enligt Ålandsdelegationens uppfattning är bestämmelserna i landskapslagens 9 kap. om förtidsröstning per brev förenliga med skyddet av privatlivet i grundlagens 10 §.

Förordningsfullmakter har intagits i landskapslagens 6 § enligt vilken de allmänna förtidsröstningsställena utanför Åland anges i en landskapsförordning samt i landskapslagens 68 § enligt vilken ett allmänt förtidsröstningsställe utanför Åland under förtidsröstningstiden ska vara öppet för röstning under de dagar och på de tider landskapsregeringen bestämmer genom landskapsförordning. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen kan delegeringsstadgandena inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Förordningsfullmakterna uppfyller därigenom de förutsättningar för delegeringar som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom. som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten gällande rättskipning riket med beaktande av vad som stadgas i lagens 25 och 26 §. De begränsningar som intagits i landskapslagens 66 § beträffande besvärshöjningen motsvarar de begränsningar som finns i rikslagen, och kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare